

NYIREGYHÁZA.

Társadalmi hetilap. — Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési ára:	Felélős szerkesztő:	Társ-szerkesztő:	Hirdetéseket és előfizetéseket
Egész évre 5 frt — kr.	Dr. Prok Gyula.	Sztempák Jenő.	elfogad a kiadó-hivatal: Nyiregyháza,
Fél évre 2 frt 50 kr.			iskola-utca 13-ik szám.
Negyed évre 1 frt 25 kr.	Kiadó-tulajdonosok: a szerkesztők.		Egyes szám ára 10 krajczár.

Aratás után.

Magyarország lakosai zömének vagyoni helyzete és sorsa egy évi időtartamra eldőlt. Amint elcsendült az utolsó kasza vágás hangja hazánk áldott térségein; biztos ítélet formálható úgy a termésünk mennyiségére és minőségére, mint a lakosság teljesítési képességére is.

A hivatalos jelentések az ország idei termését jó középszerűnek tüntetik fel. Ezt a minőséget csak kevés befolyásolja az ország egyes vidékein jelentkezett nagymérvű jégverés. Ily termés mellett Magyarország körülbelül annyi termést képes exportálni, hogy kereskedelmi mérlegünk activ alakulatot nyer, — feltéve természetesen, ha a termés árakat többnyire illetéktelen befolyás nem fogja leszállítani annyira, hogy a jobb termés hasznát a mélyen leszállott árak teljesen elnyeljük.

A mezőgazdaságtan tudósai évtizedek óta behatóan foglalkoznak annak a kérdésnek a megoldásával, hogy minő tényezők gyakorolhatnak döntő befolyást az egyes országokban a termények áralakulásaira? — Ez a logicus kutatás állandó eredményben megállapodni még mai napig sem tudott. Az áralakulás természet szerinti tényezői nem állanak egyedül a

hatások kifejtésében. Ezeknek a tényezőknél a cirkulusait alárendelt jelentőségűnek látszó idegen factorok zavarják meg.

Az a kölcsön hatás, melyet egyik ország termésének minősége és árai a többi mezőgazdasági államok termésáraitra kifejt, hol túl nagy, hol alig észrevehető, míg más részről az általános kereslet élénkségével csak ritkán áll arányban az áraknak alakulása. E két legkiemelkedőbb mozzanattól azt lehet következtetni, hogy az egyes éveknek termés minősége nem egyedül dönti el a termékek árát. Sajátosság, hogy az általános rossz termés ritkábban engedi az áraknak túl magas felszállását, mint a mily mélyen leszállítja a középezt meghaladó termés. E természet ellenes állapot nem a kereslet és a szükséglet helyes viszonyából fakad, hanem a közvetítő osztály ellen nem őrizhető szédeléséből, a mely hatalmas erők birtokában kénye kedve szerint uralkodik a termények ára felett.

Ily körülmények között a magyar gazda sokszor abban a helyzetben van, hogy nem tudja, hogy a jó vagy rosszabb termésnek kell-e örülnie inkább. A lábön álló termését, az időjárás szeszélye fenyegeti, a betakari-

tott termésének értékét pedig a tulzába űzött speculáció veszélyezteti.

A terményárak erőszakkal való alakítása körüli harcban a gyengébb ellenfél a termelő, azon okból, mert a közvetítő osztály tevékenységét a termények értékesítésében nem nélkülözheti. A közvetítő osztály önzetlensége, szolidaritása és realitása pedig éppen nem mintaszerű.

Teljesen érthető tehát a magyar gazda közönség panaszai, a mely a helyzetének örökös bizonytalanságából származik. — Különösen indokolt ez ma, midőn a várva várt jobb termésrel reméltette az utolsó esztendőök sanyaru gazdasági csapásait kiheverni. Jogosult volt a gazdák e reménye annál is inkább, mert még áprilisban is a terményárak oly magas nivón állottak daczára a kedvező kilátásoknak, hogy szinte kizártnak látszott az ár konjunktura számba vehetően kedvezőtlen fejlődése. És ennek daczára is rövid időre rá minden elfogadható indok nélkül a búza árát felére kényszeríti le a Leitner Jakabok szédelő hatalma.

Valami nagy öröme tehát nincs a magyar gazdának még akkor sem, ha kedvező termésrel van megáldva.

Ez a szociális mozgalmak egyik leghatalmasabb emeltyűje.

A „NYIREGYHÁZA” TARCZÁJA.

Sóstói levél.

Margit-villa, 1960., augusztus hó.

Kedves Sztempák!

Ime beváltom ígértemet. Azon ígértemet, melyet maga csunya „great old man” (Gladstone után maga a második) kiereszkolt tőlem, mikor Chateau Lafittet ittunk a kis szőke Berta estélyén, midőn félig mámorosan dőltem a hintaszékbe s szivtam magamba a hadnagyocska banális, suttogó valóságait. Es ekkor felem líg egy ezüst-fürtű alak s behizelgő hangon így szól:

— Nagyságos asszonyom! Esedezem egy furdőlevélért! Tudom, hogy három hetet tilt a Sóstón.

— De barátom! — válaszoltam én — hisz ez . . . hahaha, hahaha . . . s kacagni kezdem, amint még sohasem kacagtam.

A hadnagyocskát zavarba ejtette a kacagásom, azt hitte, hogy rajta mulatok, s megfutamodott. (Sajnáltam szegénykét, egész jó a mondatlüzése s proflija elég érdekes.)

Szó a mi szó, az Ön ékesszólása legyőzte a capriceomat s én kezemet adtam, hogy jövő héten beállítok egy levéllel.

S ekkor Ön hosszasan tartá fogva kezemet s így szólt:

— Kedves barátom, ha így kezét kezemben érzem, eszembe jutnak az ifjuság

boldog napjai, melyeket úgy hívnak, hogy „első szerelem” — s multszázadi könyvek peregetek alá arczán. — Lássá drága barátom — folytatá Ön tovább, — ilyen az első furdőlevél is. Az első szerelem hősei is csak éreznek s bár egész sereg mondanivalójuk volna, valami sajátos elfogultság nem engedi, hogy kifejezést adjanak érzéseik dagadó árjának. Keresztül rezeg minden idegükön az isteni szerelem s ha mindezt szavakba akarják önteni, úgy hebegnek, gagyognak, motyognak, szóval úgy éreznek s gondolkoznak, mint egy lord Byron s úgy beszélnek, mint egy B. B. Lenke. Az első furdőlevél is kusza, homályos, legtöbbször érthetetlen, mint egy seccionistikus festménye a mult századnak, de biztosíthatom, hogy érdekes lesz. Nos és azután? Pompásan megy minden. A második szerelem, a második furdőlevél az már világos, mint a napfény. Mig az első szerelem naiv, addig a második, az szellemes. Ekkor már ki meri mondani az üdvözítő igét: „szeretlek” s eközben donnájának boutonjaira néz s méreli meg annak becset. Nos hát lássa, ez már szellemesebb valami, mint az első szerelem következő megnyilatkozása: „Izé, izé . . . csakugyan izé . . . stb.

Ez volt az Ön hálója s ha nem aranyhalacska fogott, mint azt tán vélte, hanem valami alakatlan víz szörnyet, hát ez biz a maga ügyetlensége.

(Remélem, ezt a hosszú bevezetést nem fogja kinyomatni.)

De most térjünk a tárgyra.

A ki szórakozni akar, a ki gyógyulni kíván, az keresse fel a Sóstót. Róviden vázolni fogom a Sóstó külső beosztását madártávtalból a gloriattéről nézve. Eszakon (ha jól tudom) fekszik a furdő legkiválóbb épülete, pazar kiállítású gyógytermével s különböző játékhelyiségeivel. Határozott stílusa ugyan nincs, de azt bátran mondhatom, hogy a jó izlés valóságos orgiákat rendez az épület minden egyes részén. A főépület előtt remek sétány nyulik végig, mely aztán a furdőkhöz vezet. Ez a sétány holdvilággal egybekötte, felülmujta mindazt, a mit e téren egyáltalán még produkáltak.

A többi monumentális épületek közül a „Jó étvághoz” czimzett étterem öltik a szembe. A „Jó étvágh”-nak kitünő konyhája van, különösen hírhedtek faszán kottlettjei. Fel kell még említenem a kiszolgáló pinczérnőket, kik végtelenül csinosak, valóságos francia nippesek.

Éh! elég ennyi is madártávtalból. Remélem, nem akarja, hogy napszúrásst kapjak a gloriattén. Direkte maga miatt mentem fel s ott izadtam! Ahrenheit szerint körülbelül tíz perczig, midőn alulról B. báró kellemes baritonját hallom.

— Mit művel ott Nagyságos asszony? Talán a napot akarja megénekelni? kérdé maliciozusan.

Nos hát madártávtalozom! feleltem, s a czeruza kiesett a kezemből s éreztem, hogy

Közügyek.

— **Gazdasági vándor tanár.** A vármegye alispánja **Abonyi Károly** gazdasági vándor-tanárnak Nyiregyháza székhelyrel történt kinevezését a következő körrendeletben hozza a járási főszolgabírók, Nyiregyháza város polgármestere és a községek előjáróinak tudomására: A mezőgazdasági szakismertek minél hatályosabb terjesztése érdekében a földmívelésügyi m. kir. miniszter ur 42128/98. számú rendeletével egyes különös gazdasági szakmákra vándor-szaktanárokat nevezett ki, kiknek feladatuk lesz a szakmányok körébe tartozó kérdésekben a gazdaságtudományok felvilágosítást, tanácsot, utmutatást, stb. díjtalanul adni. Nevezett miniszter ur a szövetségi szakra Nyiregyháza székhelyrel **Abonyi Károly** vándor tanárt nevezte ki, ki állását el is foglalva, működését azonnal megkezdte. Felhívom azért, hogy nevezett vándor tanárt működésében támogassa s céljai elérésében neki segédkezet nyújtani igyekezzék.

— **Adófizetők figyelmébe.** A városi adóhivatal figyelmezteti az adófizető közönséget, hogy a folyó év harmadik negyedére esedékesé a volt állami adótartozások csak a folyó augusztus hó 16-ik napjáig fizethetők kamat nélkül, augusztus 16-tól kezdve pedig ezen harmadik negyedre esedékesé vált tartozások után is az egész negyede 5% kamat fizetendő. Felhívom tehát mindazon adófizetők, akik esedékesé vált adótartozásaikat még be nem fizették, hogy azt az említett határidőig befizetni a saját érdekében annál is inkább igyekezzenek, mert ellenesletben nemcsak kamatot lesznek kénytelenek fizetni, hanem ellenük a végrehajtás is foganatosítván, a végrehajtási költségeket is. Figyelmeztetnek különösen a mezőgazdasággal foglalkozó adófizetők is, hogy velük szemben az aratás idejére beszüntetett behajtási eljárások most már szintén folyamatba tétettek s nem fizetés esetén a felsőbb hatóságok rendelkezései folytán megfelelő szigorral foganatosíthatni is fognak.

— **Szabálytalanságok a kézbesítések körül.** A belügyminiszter az igazságügyminiszter átirata folytán, köreleletet intézett a törvényhatóságokhoz, amelyben a bírói határozatok kézbesítése körül tapasztalt szabálytalanságok és késedelmezések orvoslását szigorúan elrendeli.

mint egy csinyen kapott gyermek elpirulok. (Ez már vagy öt éve nem történt meg velem).

— Ugyan az ég szerelméért, esedezem, jöjjön le arról az izzó kemenczéről s ne távolozzék madarakat. Különben ajánlanék egy setát a léghajó állomáshoz. A vadgesztenyefa sétányon tíz perc múlva ezénál leszünk.

Rövid habozás után elfogadtam a báró ajánlatát s karját (elhaltatva a glorietten való időzések tulajdonképeni célját) s befordultunk az árnyas sétányba.

— Tudja-e nagyságos asszony, hogy ma érkeznek meg a miniszterek? kérde a báró: a sportminiszter nagyon fess ember s kitűnő társalgó, azt ajánlom a figyelmébe.

— Ugyan báró, hagyja, egyelőre magával is meg vagyok elégedve — válaszoltam. (Unalmas ficzkó, de gyönyörű fogai vannak.)

Aztán gyors egymásutánban a következő themákat érintettük: szabad szerelem, modern irodalmi irányok, versenypályák, színésznők az „isteni Sarahtól” egészen a „hasonlíthatlan Kornélig” és így tovább.

A sétálók száma nőttön nőtt s végre valóságos néparadat hőmpölygött végig a térré szélesedő sétányon. Tout Nyiregyháza hullámozott itt fel s alá. Szinte hihetetlen, hogy magán kívül kedves barátom még van valaki a városban. Hogy lüktet itt az élet! A furdó érdekességét fokozza még az idegenek légiója. A nyugati és keleti föld-

Azok a 2—3-szoros termések.

(Vége)

Pedig egy anyagokat nemcsak azért kelene a legnagyobb rendszeretettel gyűjteni, mert ezek adják a legolesőbb és legmegfelelőbb trágyát, hanem azért is, mert össze nem gyűjtve s szerte-széjjel korhadva és rothadva megfertőzik lakóhelyeink talaját, vizét, levegőjét, s így a legnagyobb mértékben veszélyeztetik az emberek és állatok egészségét, sőt a növények sikeres fejlődését is. És merném állítani, hogy az a sok újabb újabb divatu járványos baj, úgy az ember és állat, mint a növényvilágban csak a természeti erőnek mint visszahatása nyilatkozik meg ama sok slendrianismusért melyet e téren a multban elkövettünk, és sok helyütt még a jelenben is büntetlenül vélünk elkövethetni.

Használjuk ki tehát mindenek előtt a felsorolt anyagokat! Ezen eljárásunkkal az annyira kívánatos tisztaságot és rendet is mindenfelé meghonosítjuk és legelőszérűben támogatjuk a természet erőt is az ő örök és csodálatos szép működésükben.

Mert hisz azok, kik a természettel bővebben megismerkedtek, nagyon jól tudják, hogy mily gyönyörű harmonia, mily bámulatos tökéletes okozati összefüggés van a szerves és szervetlen világok között? Tudjuk és látjuk, hogy a szervetlen világok életében egy határozott körforgás van, amely szerint egyiknek halála, a másinak életfeltételét képezi. Tudjuk és látjuk, hogy mind az, mi földből és porból lett, annak az örök isteni törvények szerint ismét földde és porra kell lennie.

S ezeket tudva, nem-e kötelességünk támogatni e törvényeket az ő hatalmas működésükben? Nem-e kötelességünk első sorban is azon anyagokat, melyek kis térre szorított lakóhelyeinket és telepeinket évszázadok óta össze halmazódnak, egy kis munkával összegyűjteni s visszaadni a termő földnek?

De igen is! Ez elengedhetlen kötelességünk nemcsak anyagi gyarapodásunk, de egészségünk fenntartása szempontjából is!

Ne akarjuk a természetnek eme gyönyörű és egészséges körforgását megakasz-

tani még azzal is, hogy a szigorú rend és tisztaság tekintetében amúgy is meg nagyon hátramaradt gazdáinkkal idő előtt elfogadtatván a műtrágyák használatát, átugratjuk velük azt a tőmérdek sok anyagot, mely orruk előtt van, s mely össze nem gyűjtve, folyókban, tengerekben s lakóhelyeink talajában kallódik el.

Hisz nálunk a gazdák 3/4 részének udvarában, telepén még — röviden szólva — nyakig van a piszok és szemét. Azon piszok és szemét, mely egybegyűjtve kincs, ott hagyva pedig kész nyavalya.

Mert ne tessék hinni, hogy a természet szemét hűny a mi kapkodásunk fölött, avagy hogy büntetlenül éljezi, ha mi az ő cirkulusait rontani akarjuk.

Az Isten az ő műveinek és teremtményeinek védelmére nem csak bőles törvényeket állított fel, de gondoskodott azok szigorú és pontos betartásáról is! Hogy többet ne mondjak: a föld a víz stb. telve a megszámlálhatatlan mikroszkopikus lények sokaságával. Ezeket — hogy gyarló emberi hasznalatot használják — úgy tekinthetjük, mint a természet háztartásának titkos, szervezett és bámulatos hatalmas rendőrségét és végrehajó közegét. Fokozatosan bűntetik az örök törvények ellen akár önként, akár kényesből vétő élő lényeket. Es ha még sem térnek észre, úgy dráki szigor alkalmazanak. Mert a természet semmi kontárkodást, semmi tökéletlenséget nem tűr meg! Fokozatosan és lassan büntet ugyan, (előbb rosszullét, satnyulás s végül halál) de következetes szigorral.

Ezt nekünk gazdáknak, kik lépten-nyomon a természet törvényeire támaszkodval termelünk és alkotunk, a legkisebb dolgotkná, sem szabad szem elől tévesztünk! Még a szőlőmoly, vagy egyéb élősdiek fellépésénél sem. De legkevésbé a szóban levő esetben, stb. stb.

Ezen szempontokból itélve meg a dolgozat, és mindaddig — mig ez állapotokban határozott javulás nem észlelhető országsterre — nem azt hirdetném, hogy a műtrágya 2—3-szoros termést ad; hanem inkább — ha egy kis lódtás is van benne — azt, hogy a talajtermő erejét az előbbi 3 pont alattiak betartásával annyira fokozhatjuk, hogy 4—5-szörös termést várhatunk.

S valamivel alább:

„E pavillont emelte a halás sóstói közönség.”

Biz ezt én még most sem értem — feleltem kísérőnek.

Ez a Bánffy akkori időben miniszterelnök volt s egy alkalommal a szép helyen fekvő Sóstón időztem, az akkori primitív állapotok okozta benyomásairól környezete előtt akként nyilatkozott, a mint azt ott a falon olvashatja. Ez a nagyméltóságú mondat csodát idézett elő s ez időtől számítható a Sóstó ujjászületése, — magyarázta buzgalommal a báró.

Nos végre értem — válaszoltam — de hát a halás emlékezésen kívül nincsen semmi egyéb célja ennek a teremnek?

Nincs. De mi is lenne? Egy izben ugyan halaskofák kérvényt nyújtottak be a furdóigazgatóságához, hogy a halárulásra engedje át nekik a pavillont, azonban az igazgatósági gyűlésen határozatilag ki lett mondva, hogy a halszag és Bánffy emléke inkompatibilis s így a kérvényező hölgyek vissza lettek utasítva. De tán mehetnének, ha úgy tessék, már fél három s a léghajó állomáshoz szándékozunk.

Sietve távoztunk. Az embertömeg lavinaként hőmpölygött az állomás felé.

— Báró, remélem, bejutunk a perronra, kezdem magam rosszul érezni ebben a tolongásban.

Az állomásfőnök vezetése alatt — ki véletlenül élénk került — végre a perronra

gömből özőnlenek ide a gyógyulást keresők s szórakozást hajhászók.

B. báró hirtelen hozzám fordult:

— Nézze csak Nagyságos asszony, mily csinos mult szájadi „bártfai emlék” — és egy pad felé mutatott, melyen három hosszú kaftános alak ül, kezükben azokkal az elmaradhatlan felekezeti ernyőkkel.

A bárónak roppant tetszetett ez ötlete, mert vagy tíz másodperczig nevetett rajta, a lehető legultramontanabban.

— Ugyan kérem, mi ez itt tulajdonképen? kérdem a bárótól, egy különös stílus, szobrokkal gazdagon felékesített, körülbelül 15 méter magasságú építményre mutatva, mely eddig kikerülte figyelmemet.

— Ez a Bánffy-pavillon, melynek helyén valamikor hirdetési oszlop állott s melynek belsejében egy vén sybilla rothadt körteket árukt. Ha kíváncsi nagyságos asszony, hát bemehetünk.

Evvél benyitottunk az ajtón. Elég tágas termet láttam magam előtt, mely a világságot felülről kapta. A falak színes márványból voltak kirakva. Az egyik szögletben életnagyságú szobor volt látható.

— Ki ez a Bánffy? kérdem suttozó hangon.

— Nézzen arra a falra s minden meg lesz magyarázva.

A falra nagy arany betűkkel a következő volt vésvé:

„Szép hely ez a Sóstó, csak kár, hogy el van hanyagolva.

Sóstó, 1898. június 23.

Báró Bánffy.

Mert ez lenne a természetes és fokozatos haladás; ez vezetne a termelés olcsóbbá tételére, és nem a készpénzen vett műtrágyákra való támaszkodás.

Mert akármilyen olcsó legyen is a műtrágya, addig — míg a gazda a trágyát oly anyagokból, melyek már senki másra nem bírnak értékkel, munkája hozzáadásával előállítani bírja — készpénzt, ha még oly kevés is, érte ne adjon!

Nem fogadható el némelyek azon okoskodása, hogy hát hiszen a gazdaság által előállított „compost” trágya is pénzbe kerül, mert a gazda munkája pénz! Igen a munka is pénz! De hiszen a gazda virtusa éppen abban rejlik, hogy ő munkájával majdnem a semmiből értéket, pénzt állítson elő. Aztán meg a munkát, melynek hiányában ismét csak készpénzt költenék valahol, befektetni a gazdaságba egészen mást, mint a készpénzt, melyet — ha nem tudunk munkával előállítani — kölcsön kell venni.

Szóval: A gazda a talajtermő erejének fokozására tegye meg előbb azokat, míg a fenti 3 pont által kijelölve lettek. Ha mindezeket teljesítettük és még nincs elegendő trágyánk, — nos akkor . . . vegyünk tényleg műtrágyát?

Még nem! Nem az a természetes sorrend! Hanem az, hogy előbb szaporítsuk marhaállományunkat! Ez által megosztjuk a rizikót is termelésünkkel, s több takarmánynövényt termelvény, míg egyrészt kimejlik, más oldalról a nyert több trágyával jelentékenyen emeljük a talajtermő erejét.

És ha mindezek után sem bírjuk akár a talaj nagy kiéltése, akár a tömeges termelés miatt a talajtermő erejét fenntartani, vagy fokozni, — a mi meg, hála Istennek, tőlünk mesze van — ám akkor aztán forduljunk a műtrágyához; de aztán okosan, számitva, fontolgatva járjunk el, mert — mint mondom — a műtrágya olyan, mint az orvosság.

Doktor kezében, ki minden esetben jól tudja felvenni a diagnózist, hathatós jó szer, — diétáns, vagy kontár, vagy csak a jelzavak után induló kezében pedig mérég, mely nemcsak a kontárkördő zsebet sorvasztja, de a hozzá nem értők előtt a gazd. tudományok hitelét is ronthatja.

Hagyjuk tehát egyelőre e téren kísérletezni azon lelkes és tapasztalt gazdákat, kik amúgy is ismerik az egyes talajoknak legjob-

érkeztünk, hol a társaság crémje gyűlt egybe. A báro a hölgyekhez kísért, kik kíváncsián nézegettek a magasba. Hirtelen megkondult az állomás jelző harangja: a ballon feltűnt az erdők megül. Lassanként ki lehetett venni a benne ülők alakjait. Tíz perc múlva a léggömb horgonyt vetett. Óriási rivalgás, kendőbogatás. A hajóból körülbelől 30—35 férfi, csupa elegáns alak, szállott ki. Következtek a bemutatások. B. báró egy csinos fiatal embert fűzött a karjára, felém vonszolta s bemutatta:

— Izomfy, sportminiszter. Mondhatom igen csinos ember s kitünő társalgó.

(Igaz volt B. bárónak.)

Képzelve, mikor azt kérdeztem tőle: „Nos, kegyelmes uram, hogy tetszik a Sóstó onnan felülről?” azt felelte:

Onnan felülről is elragadó látvány, de innen a földről nézve mondhatom Nagyságos asszony a költővel, hogy: „Sóstó vedere e poi morire” s hosszan, sokatjelentően nézett a szemembe.

En persze kacagtam.

De mára elég a fecsegésből.

Legközelebb megy a „második”.

Üdvözlí őszinte barátóje

Vap.

P. S. Ugyan kérem küldjön nekem a városból egy üveg Ess-Bouquet-t.

ban megfelelő műtrágyák forrását, és akik tapasztalataik és bő ismereteik mellett károsodás nélkül jelölik majd ki a netán szükségélenlő műtrágyákat és azok alkalmazási módját.

Azonban ma még nincs itt annak az ideje, hogy — pláne mi gazdák — csináljunk nagy reklámot a műtrágyáknak. Hirdessük és honosítsuk meg előbb az igazságokat, melyek a természetszerű s céltudatos fejlődést mozditják elő.

A kereskedelem elég élelmes arra, hogy a gazdák köztudatába ment legemlébb igazság révén is (mint ez esetben azon tény, hogy a föld trágyázva jobban terem) pályázzék a tömeg tudatlanságára, illetve zsebére.

Aztán — hogy ismét hasonlattal éljek — ne feledjük azt sem, hogy a műtrágya sokszor olyan a földre, mint a lóra az ostor! Már pedig okos, számitó, lovat szerető, szolid gazda előbb jó takarmányzással fokozza lovai munka erejét s csak kivételes esetekben fogja használni az ostort és akkor is csak óvatosan — és tán nem is 10 forintosokat?!

Ma még inkább figyelmeztessük a tudatlanokat, vagy kevésbé jártasokat a költséges és bizonytalan experimentumokra akkor, midőn még milliókra menő kihasználatlan értékek — mint trágyaanyag — állanak rendelkezésükre, s akkor, midőn a mi külterjes gazdálkodásunk mellett a gazda házi népének ereje amúgy is sokszor kihasználatlanul hever, s a kompost trágyakészítéssel legalább részben foglalkoztathatja.

Ne feledjük, hogyha egy tanulóval sikeresen akarunk megoldatni p. o. számtani egyenleteket, úgy előbb a számtan alapműveleteire kell őt megtanítanunk.

A legszebb és leghasznosabb olvasmányú könyveket is csak akkor vetessük meg a tanuló ifjúsággal, ha már az abc-re, azaz a helyes és folyékony olvasásra megtanítottuk őtet.

Kövessük tehát a természetes sorrendet! Ne ugráljunk! Ne kapkodjunk csodaszerek után, mert ilyenek semmi boltban, vagy patikában nincsenek a gazdák részére.

És ha már mindenáron csodaszerek kellenek a mi gazdalközönségünknek is, nos hát itt van egy néhány: tudomány, szorgalom, rendszeret, becsületesség, felebaráti szeretet, kitartás, pontosság, egyszerű életmód, ügyszeretet . . . És Istenbe vetett erős hit!

Ezek a mi üdvös csodaszereink!

ab.

A szocializmus ellen.

A hirtelen keletkezett szocialis mozgalomnak meg lett az a kedvező hatása, hogy az egész ország társadalmi érdeklődéssel fordult a közép helyzete felé. A szocializmus elleni övzerek egész légióját teremtette meg az általános érdeklődés, amelyek között nem utolsó az a szándék, amely a köznépet hasznos és olcsó olvasmányokkal kívánja ellátni.

Ily lapvállalat van keletkezésben Szatmáron. Szerkesztésére Bodnár Gáspár az ismert népiró vállalkozott.

A vállalat érdekében gróf Majláth József zemplény nagybirtokos a következő felhívást tette közzé:

Felhívás.

Mindnyájunk előtt ismeretesek azon szomorú események, melyeket a lelketlen igaztók — a föld népének félrevezetésével — hazánk nagy részében előidézték.

Az ugynevezett szocialis mozgalmat több más eszközön kívül, mint azt „Az ugynevezett független-szocializmus” című füzetben kifejtettem — bámulatra méltó eredménnyel a „Földmívelő” című lap segítette elő legjobban.

E lapot csomagosan küldözgették az egyes községekbe, minden családnak jutott egy-két példány, éjjelenkénti összejöveteleik alkalmával mohón olvasták, mert egy betűig elhitték tartalmát s a nép mintegy varázstűtre szaturálva lett a kommunisztikus és anarchikus eszmékkel.

E füzetben megjelöltem azon kötelesegeket, melyekkel úgy az államhatalom, mint a társadalom külön, vagy összetartva e szomorú jelenségeket ellensúlyozhatná.

A többek közt ajánlottam, hogy olcsó és jó irányú néplapot kellene minden községbe küldeni, hogy a nép — értelmesebbjei útján — az actualis dolgokról is bírjon tudomással.

Azóta oly szerencsés helyzetbe jutottunk, hogy megindult egy kiválóan e célra szerkesztett néplap, melynek czime: „Magyar Földmívelő”.

Volt szerencsém e lap szerkesztőjének elveit, szándékát, körültekintését és ide nagyra is szükséges tapintatát előzetesen megismerni, a lap cikelyeinek némelyikét kéziratban olvashatni, sőt immár kezeim közt van a „Magyar Földmívelő” első száma, melyből mindenki meggyőződhetik, hogy e lap nagyon alkalmas arra, a mit az igazán földmívelő népek való lappal, a mi viszonyaink közt elérni szándékunk.

Írálya egészen népies, világos és élvezhető. Sem felekezeti, sem nemzetiségi vagy pártpolitikai alapon nem áll, hanem tisztán keresztényi és társadalmi magaslattól nézi a félrevezetett, vagy még mindig nagy veszedelemben forgó népet. Folytonos figyelemmel kíséri a szocialisták mozgalmat, lapjait, sőt egyes nyomtatványait is. Csöndes nyugodtsággal forgatja tollát, békít, felvilágosít és inkább élvezetes elbeszélések, cikelyek háttérben rejlik és szembeszökő tanulságokban tárja a nép elé azt a csunya játékot, mit vele a lelketlen igaztók a saját zsebuk megtömésére űznek.

Azonkívül nagy figyelmet fordít arra, hogy a népet felemelje, annak erkölcsi és anyagi ügyet előmozdítsa. Ismerteti az új törvényt, mely a munkaadó és mezei munkások viszonyait szabályozza, nagy tekintettel van az egészség és gazdasági ügyekre. Utasításokat nyújt a nép ügyes-bajos dolgaiban: egyszerűen olyan lap, mely hivatva van ellensúlyozni azon szomorú „eredményeket, miket a szocialista irodalom oly könnyű szerrel produkál.

A lap kiállítása is megnyerő és oly olcsó, hogy ugyszólván ajándék számba megy.

Nem csuda tehát, ha mindjárt keletkezésénél tekintélyes pártolókra talált és széles körben elterjedt.

Ugyanazért bizalommal fordulok a nagy közönséghez, hogy jó szíven ajánlom e lapot mindazoknak, kik őszintén ahajtyák szerencsetlen népünk felvilágosítását, megmentését, vagy lecsendesítését.

A „Magyar Földmívelő” előfizetési ára egy évre csak két forint; a folyó félre egy forint.

A lap Szatmáron jelenik meg. Szerkesztője Bodnár Gáspár ismert népiró, ki e téren már két évtizede eredménnyel dolgozik.

Itt kell megrendelni a lapot, vagy mutatványszám is kérhető, melyet a szerkesztő ingyen azonnal küld.

Valóságos jöteknyságot mivel, aki munkásainak vagy községe értelmesebbjeinek ezt a lapot megrendeli. Hasznosabb ajándékkal alig lehetni meg a népet, mint ez a lap, mely reá igen jöteknony hatást gyakorol.

Azért hazafias üdvözléssel kérek mindenkit, a ki je társadalmi nagy munkában segíteni akar, hogy e lapot megrendelni és terjeszteni ne kessék.

Perbenyik, 1898. július hó.

Gróf Majláth József s. k.

Hirek.

— **Személyi hír.** *Mikecz János* alispán ma reggel 4 heti szabadságidőre Igló-Füredre utazott. Távollétében az alispáni teendőket helyettesíti, *Mikecz Dezso* főjegyző fogja teljesíteni.

— **Katonai szemle.** *Klobucsár* altábornagy, a honvéd lovasság felügyelője e hó 2-án Nyiregyházaán időzött, s itt szemlélt tartott az itt állomásozó honvédhuszár osztály felett.

— **A Bessenyei szobor leleplezése.** Vármegyénk nagy szülöttének: Bessenyeinek szobra a közeli jövőben, érzebe öntve, elkészül, s alkotója *Kallós Ede* ide szállítja azt Nyiregyházaára és átadja a vármegye közönségének. A Bessenyei szobor-bizottság, mely évek óta dajkálta és ezzel megoldásra segítette ezt az ügyet, hogy tudniillik a múlt század ébredő magyar irodalmának nagy apostola: a vármegyénkben született Bessenyei a jövőndi generáció emlékeztetésében is ércszobor által megörökíttessék: e hó 30-án délelőtt *Mikecz János* alispán elnökle a alatt tartott ülésében megállapította a szobor leleplezési ünnepnek részletes programját. — Az ünnepély az október hó 11-én kezdődő vármegyei rendes özi közgyűlés idején fog megtartatni. A bizottság által megállapított program a következő: 1. A dalárda éneke. 2. *A főispán megnyitó beszéde.* 3. *Az alispán beszéde.* 4. *Leffler Sámuel* ünnepi beszéde. 5. *Széll Farkas* debreczeni kir. táblai tanácselnök beszéde, ki a Bessenyei család nevében fog szólni. 6. A szobor átvétele a város képviselője által. 7. A dalárda éneke. Elhatározta továbbá a bizottság, hogy a Bessenyei szobor leleplezése alkalmából elszavazandó oda megírására 100 forint pályadíjat tűz ki. A pályamunkák szeptember hó 8-dikáig adandók be. Az ünnepélyre meghívja a vármegye a kormány képviselőit, a m. t. akadémiát, a Kisfaludy és Petőfi társaságot, a nemzeti muzeumot, az otthon irói kórt, a budapesti újságíró körét s a szomszédos törvényhatóságokat. Az ünnepély egyéb részleteire nézve a bizottság abban állapodott meg, hogy e tekintetben a Bessenyei kör keressék fel a vendégek fogadtatása, a bankett és este a hangverseny rendezésére. A Bessenyei szobor leleplezése alkalmából fog végbemenni a *vármegyei régészeti múzeum megnyitása is.* A Bessenyei szobor bizottság szombati ülésén történt megállapodás szerint a szobor leleplezési ünnepi akta után, a közönség felvonnul a vármegyháza nagyermebe, ahol br. *Vécsey József*, vármegyei egyik főispánja s a vármegyei múzeum egyik alapítója, fogja a megnyitó beszédet megtartani s utána dr. *Jósa András* vármegyei főorvos, a nagyermebe múzeum megalakítója és fenntartója fogja ismertetni a múzeum létrejöttének történetét.

— **Dalestély.** A nyiregyházi daleylet Santroch Alajos karnagy vezetése alatt, Benczy Gyula zenekarának közreműködésével, folyó augusztus hó 7-én, vasárnap a „Korona” szálloda udvarkerti helyiségében, (rossz idő esetén dísztermében) *dalestélyt* rendez. Belpó-díj személyenként 60 kr. Kezdeté este 8 órakor. Az estély műsora a következő: 1. Szabadság, dicsőség (uj) Lányi Ernő. 2. Rákóczy marsa (uj) Langer Viktor. 3. Harangoznak, imádkozunk, daleyveleg Méder M. 4. Dalaim id. Abrányi K. 5. Fehér galamb, daleyveleg Szentirmay E. 6. Bilincs Gaal F. 7. Sónajtás Gaal F.

— **Nadosy Blanka öngyilkossági kísérlete.** Megdöbbenő hír terjedt el futó tűzként tegnap a kora reggeli órákban Nyiregyházaán. A hír azt tudatta, hogy *Nadosy Blanka*, Hubay Pál kis-jenői uradalmi orvos felesége Budapesten öngyilkossági szándékkal kétszer magára lőtt. A megdöbbenő eset részletei a fővárosi lapok közlései szerint a következők: Hubay Pál kis-jenői orvosnak a fiatal felesége, *Nadosy Blanka*, a tavasszal idegbeteg lett. Férje június 11-én felvitte Budapestre s a

Batizfaly-fele vizgyógyintézetben helyezte el. A fiatal asszony a napokban már teljesen jól érezte magát s férje hétfőn meg is érkezett a fővárosba, hogy hazaviszi. Már minden össze volt csomagolva s elutazásuk kedden délelőtre volt: kint. A fiatal asszony szokása ellenére igen korán kelt s reggel hat órakor azzal tavozott a vizgyógyintézetből, hogy ha férje keresni találja, mondják meg, hogy rövid sétára ment s nemokára visszatér. Hubayné azonban behajtatott a városba s egy forgópisztolyt vásárolt s kiment a városligeti szökőkúthoz sétálni. Itt egy darabig járkált, majd leült s olvasni kezdett. Mikor látta, hogy senki sincs a közelben, hirtelen elővette kis revolverét s kétszer mellbe lölte magát. — Az első lövés csak horzsolta testét, a második azonban szíve fölött hatolt mellébe. — A szép asszony lefordult a padról s a lövés zárára előesőt sétálók vették ápolás alá. — Értésítették a mentőket, akik aztán lakására vitték. — A fiatal asszony már tegnap roppant titokzatosan viselkedett, ami férjének nagyon feltűnt. Az elutazási időt is el akarta halasztani, mibe azonban férje nem akart beleegyezni. Öngyilkosságának okáról sem férjének, sem a rendőrtisztviselőnek nem akart nyilatkozni. Az orvosok állítása szerint a golyó a tüdőt is megsértette s onnan csak néhány nap múlva lesz eltávolítható, ha ugyan addig valami komplikáció nem áll be. A seb életveszélyes. Az esetről táviratilag értesítették az életétől megválni akaró fiatal urnó városunkban lakó testvéreit.

— **Kovách-bankett.** A helybeli kir. törvényszék, kir. járásbíró s a nyiregyházi kir. törvényszék területén levő járásbírószék, abból az alkalomból, hogy *Kovács István* kir. törvényszéki bíró kir. táblai bíróságot vezetett ki, e hó 30-dikán este fényes bankettet rendeztek a Sóstó fürdőben, mely a késő éjjeli órákig együtt tartotta a méltó előléptetésben részesült kiváló bíró tisztelőit.

— **Disztagsági oklevél.** A nyiregyházi városi dalárda már régebben megválasztotta az egyesület disztagsául Márk Endre debreczeni ügyvédet, a debreczeni daleyesület elnökét. A disztagsági oklevelet a héten adták át ünnepélyesen Bogár Lajos, Orsovsky Gyula és Santroch Alajos karmester.

— **Halálozás.** Mint őszinte részvétellel értesülünk, *ij. Mann József* dohányjövédéki tiszt, Mann József dohánybevaltó felügyelő unokaöccse, kit csak nem régebben helyeztek át a nyiregyházi felügyelőségtől a pozsonyhoz, e hó 2-án Pozsonyban elhunyt.

— **Bessenyei szoborról.** *Kallós Ede*, a Bessenyei szobor tervezője e hó 1-én beküldte a szobor bizottsághoz *Fadrusz János* szobrász, s a bírálóbizottság egyik tagjának levelét, amely szerint a szobor elkészített gipsz öntvénye az eredeti agyag mintának minden tekintetben sikeres hű másolata s így a bronzöntésbe bezsállítható.

— **A villamos vasutról.** A villamos vasutató vonatkozó ugynevezett területhasználati szerződés feltételeinek előzetes tárgyalására kiküldött bizottság — mint mult szomban előre jeleztük — a héten kedden délelőtt vette összehasonlító tárgyalás alá a „Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára” czég és a dr. *Jarossy Sándor* által benyújtott szerződés tervezeteket. A bizottság délelőtt 9 óratól 1/2-ig tartó ülésében beható eszmecsere tárgyává tette a két szerződéstervezetet s abban állapodott meg, hogy miután mind a két esetben vannak olyan feltételek, amiket a városra, illetve a közönségre terheseknek és elfogadhatatlannak talál, a kifogásolt feltételek megjelölésével felhivni rendelte a két ajánlattevőt, hogy az azok módosítására vonatkozó ajánlatukat, illetve nyilatkozatukat augusztus 22-ig kitűzött határidőig zárt levélben nyújtsák be s ugyanezen időpontig a már letelt 5—5000 forint biztosítékukat 20000 forintra egészítsék ki. A bizottság által kívánt módosítások közül a fontosabbak a „Részvénytársaság”

ajánlatánál azok, hogy a beválthatás kezdete 1930 helyett 1920-ra tétessék, a személykocsiknak a Sóstóra való közlekedhetési ideje, illetőleg a közlekedés sűrűsége a szerződésben szabályoztassék és hogy a világiati szerződésnek 1960-ig való kiterjesztése ellenében a közvilágítás az engedélyidő utolsó 20 évében ingyen teljesítessék. A dr. *Jarossy Sándor* ajánlatánál pedig az, hogy a beváltás feltételei a másik szerződésnél kivant feltételekkel azonos legyen, a köveztvámmmentesség csak 1920-ig és csak a vállalat saját tárgyaire korlátoztassék. Mindkét ajánlattevővel szemben a bizottság a viteldijakat akként kívánja megállapítani, hogy egy-egy vonalszakasz az ó-szóló végéig 6—6 kr., onnan a Sóstóig 10 kr. legyen. A három első vonalszakasz közül 2—2 együtt 10 kr., mind a négy közül 3—3 együtt 15 kr. és mind a négy együtt 20 kr. Ha első kocsiosztály is létesíttetik, ezekben a díjtételek 8, 14, 20 és 26 krajczárban állapíttassanak meg. A nyilatkozatok beadása és összehasonlítása után fog a bizottság dönteni a felett, hogy melyik ajánlatot ajánlja a képviselőtestületnek elfogadásra.

— **Telefon a Sóstóra.** Nagy halára kötelezte maga irant br. *Feilitzsch Berthold* főispán Nyiregyháza városát, mikor alig egy évi főispánkodása óta a többek között kieszközölte azt is, hogy a kereskedelemügyi miniszter Nyiregyházaán állami helyi telefon létesítést rendelt el és a szükség-sz. előmunkálatok, illetve az építés foganatosítására a nagyváradi posta- és távírdai igazgatóságot utasította. A telefon hálózat felállításához a héten hétfőn már hozzá is fogtak. Ugyancsak a héten hétfőn jutott eszébe a város tanácsának, hogy jó lenne a telefont kivezetetni a Sóstóra is. Igaz, hogy az évi előfizetési díj kissé nagy, lévén a Sóstó mintegy 5—6 kilométernyire a város szelétől, de az a kényelem, amelyet a telefon a Sóstónak is nyújtani fog, megérdemli azt az áldozatot. Hiszen számtalan esetben volna üzenni vagy kérdezni való a Sóstóra, vagy a Sóstóról, ami most csak nehezen és nagy költséggel tehető meg. Csak, hogy egyebet ne említsünk, ha esetleg orvosra van szükség — ami fürdőnél, különösen gyógyfürdőnél nem is olyan mellékes dolog, — mennyi időkimérés lesz a telefon? Meg is bízta a tanács az elnököt helyettes polgármesterrel, hogy a telefonnak a Sóstóra kivezetésére szükséges lépéseket tegye meg.

— **Kerékpárosaink Szerencsen.** A szerencsi kerékpár-egylet vasárnapjén versenyre alkalmából a nyiregyházi egyletnek öt tagja rándult át kerékpáron Szerencsre. A versenyeket a Szerencs—Ujhelyi országúton rendezték. — Délelőtt 30 kilométeres távversenyt futottak meg Szerencstől a Szegi malomig és vissza. Elsőnek *Balczor Rezső*, a kassai kerékpár-egylet legjobb kereseke érkezett meg, aki a 30 kilométert a közbeeső keresztúri hatalmas emelkedésen át 96-os áttételű versenygépen 64 perc 11 másodperc alatt tette meg. A szerencsi *Lang Gusztáv* 68 p. 13 mp. alatt érkezett be másodiknak. Delután a rövidebb 5 és 2 kilométeres versenyeket futottak le Szerencs és Zombor között. Este táncmulatság fejezte be a szép sikerű sport-ünnepet.

— **Vasuti előmunkálai engedély.** A kereskedelemügyi miniszter *Pollatsek Mihály* budapesti mérnök-vállalkozónak a magy. királyi államvasutak *Nagy-Károly* állomásától *Fény, Nyir-Bétek, Nyir-Adony és Bököny*, esetleg *Nyir-Bétek, Mihálydi, Balkány* és *Geszteréd* irányában a m. kir. államvasutak *Ujfehértó* állomásaig és innen a *debreczen-hajdunánási* helyiérdekű vasut *Hajdu-Dorog*, esetleg *Hajdu-Nánás* állomásig vezetendő, gőzmozdonyú helyi érdekű vasút vonalra az előmunkálai engedélyt egy évre megadta.

— **Piaczaik rendezése.** Napi piactereink, egy a városi, mint a Hatzel-téri, ez idő szerint tudvalevőleg mintegy egy méterny magas oszlopokra kifeszített sodronykötekekkel vannak körülkerítve. Ezek a sod-

rony-kötelek azonban már sok kellemetlenségnek voltak okozói. Az esti szürkületben, vagy lámpavilágításnál is alig látszanak s nem egy járókelő ütközött már belejük. Sőt komoly baleset is történt egy ízben a város-háztéri piacon, mikor egy törvényszéki írrok egy leszakadt s a földön-heverő drótkötélben megbotolva elesett s a kezében vitt rumos üveg kezét összevagdalta. Most a mérnöki hivatal javaslatot adott be a tanácsoshoz, amelyben a piactereket az eddigi sodrony kerítés helyett háromszoros előfásorokkal javasolja körülvétni. Az előfásorok nem csak cél-szerűbb, de szebb kerítései volnának a piacoknak s e mellett árnyéket is szolgáltatnának.

— **Halálozás.** Öv Oláh Antalné szül. Homoky Rózsa Irma mint édes anyja és nagy-kallói Kállay Gyula mint vőlegény mély fájdalommal tudatják, a szeretett és szerető leány és feledhetetlen menyasszonyak: *Oláh Emmának*, f. évi július hó 30-án, d. u. 4 órákor Nyiregyháza, hoszas szenvedés után történt elhunytát. A boldogult kihült tetemei folyó évi augusztus hó 1-én fognak a nagyorosi-utca 30-ik számú házban beszenteltetni s onnan N.-Kállóba szállítva, ugyan az nap d. e. 11. órákor a r. kath. temetőben az örök nyugalomnak átadni. Az engesztelő szent mise áldozat Nyiregyháza és Nagy-Kállóban augusztus hó 2-án d. e. 9 órákor fog az egék Urának bemutattnai. — Nyiregyháza, 1898. július 30-án. Áldás és béke lengjen porai felett!

— **Vasúti közigazgatási bejárás.** Lamarche Albertnek, mint a nagy-károly—mátészalka—kisvárdai helyi érdekű vasút tervezőjének kérelmére, a kereskedelmi miniszter elrendelte a közigazgatási bejárást. A tervezett helyi érdekű vasút vonala kiindul a magyar államvasutak helybeli állomásából, egy kanyar után csatlakozik a törvényhatósági úthoz s ezen halad Csanádosig, a hol a Kálmándutca felől lesz az els. állomás. Innét a dombok aljában Vállaj alatt elhaladva Vállaj és Méré között lesz a második állomás. Méréken az erdőszékház előtt ismét feljön a tervezett törvényhatósági útra s az eszedi letérő után a fábiánházi határba jön. Az eszedi külső uradalmi major felső sarkán áthaladva, a nagycseddi indóházhoz ér, a mely egyuttal vizálmás is lesz. Innét ismét a dombok aljában haladva Máté-Szalkát balra hagyva, a vonal a nyiregyháza—mátészalkai helyi érdekű vonal állomáshoz jut, amely állomást talajviszonyok miatt át fogják helyezni. Máté-Szalkától Ó-Pályi és N.-Dobos alatt (N.-Doboson állomás lesz) elhaladva. Vitka felé tér V.-Naményig, ahol szintén állomás lesz. — Innét balra haladva Iik mellett (állomás) vezet a vonal egyenesen Kis-Várdáig, a szabolesi tervezett állomásokot érintve. A tárgyaláson első sorban a vonal általános irányának megállapítása volt napirenden, de ezen kérdéshez csak a hivatalos kiküldöttök szólhattak hozzá. Az érdekeltekkel a hidak, átjárók, párhuzamos utak, állomások, az ezekhez vezetők közutak és esetleges vízszabályozások kérdését tárgyalták s erre nézve közös megállapodás jött létre, kivéve az állomásokhoz vezető utak költségeinek kérdését. Altalában véve a vasút létesítését az érdekeltek kedvezően fogadták, s nagy érdeklődést tanúsítottak a bejárás iránt.

— **A hitelszövetkezetek.** A hivatalos lap tegnapi száma közli Lukács László pénzügyminiszter aláírási felhívását, melyben az új szövetkezeti törvény értelmében Budapesten felállítandó szövetkezeti központ alapítvány üzletrészeire aláírást nyit. Egy jegyezhető üzletrész értéke: 1000 korona.

— **Járvány.** Tisza-Eszlár községben a gyermekek között a hókhurut betegség járványzerűleg fellépett. A járvány elfojtása érdekében a hatósági intézkedések megtétettek.

— **Elgázolás.** Vasárnap délután a 6 óra 51 perczkor Csap felé induló vonat *Ambrus Mihály* siketnének napszámot, aki a közlekedő vonat robogását nem hallotta, elütötte s fejét szétzúzta.

— **Katonai utóállítás.** A folyó év főszórástól elmaradt állítás kötelezettek számára az utóállítás e hó 5-én fog megtartatni az ipartestület szent-mihályi utcai helyiségében

— **A Hatzel-tér jövője.** Vidám zenezsával ünnepeltek meg annak idején a Hatzel-téri piac megnyitását. Az „alvég“-en lakók a legszebb reményeket fűzték ennek a piacnak jövőjéhez. A remények ez ideig csak nagyon csekély mértékben teljesedtek be. A piactér környéke ma is nagyon falusi. Magának a városnak is egy díztelen hosszú nádas földszintes épülete éktelekedik az egyik oldalán, amely épület a többek között arról nevezetes, hogy nincsen rajta két egyforma ablak, meg aztán hogy alig jövedelmez annyit a mostani állapotában, mint amennyibe a fenntartása, a folytonos reparaása kerül. Ugy látszik azonban, hogy ennek az épületnek is üttöt már végörája s ami ezzel egyet jelent, a Hatzel térnek is felderül egy szebb jövő hajnalra. *Márton József*, a Hatzel-téri gyógyszer-tulajdonosa adott be egy kérvényt illetve ajánlatot a városi tanácsoshoz, amelyben azt kéri, hogy a város építtessen ennek az ócska rozoga épületnek a helyén egy a gyógyszer-tér és mellékhelyiségei, valamint megfelelő lakás részére alkalmas épületet, ő hajlandó az építési költség 7%-át fizetni ber gyanánt. A mérnöki hivatal ki is dolgozta az épület tervét, amely szerint a gyógyszerteron és lakáson kívül még 4—5 bolt és két kisebb lakás is volna az épületben s ezekkel együtt 1700—1800 frt berjövédelmet hajtana és mintegy 22—24000 frtba kerülne. Az építkezés telát teljesen kifizetné magát s azonfelül a Hatzel tér nemcsak megszabadulna a mostani díztelen épülettől, hanem a telekből egy rész a szabályozási terv szerint a térhez csatoltatván, terjedelemben és alakban is sokat nyerne. Szóval az „alvég“ városiasodásának is megadná az első lökést.

— **Névváltoztatás.** A hivatalos lap folyó évi július hó 29-iki számában közli, hogy *Schwarz Ignác Inre* debreczeni illetőségű, nyiregyházi lapszerkesztő, vezetéknevét belügyminiszteri engedéllyel „*Szekely*“-re változtatta.

— **Az iparfelügyelő Debreczenben.** Gerstner Miklos miniszteri iparfelügyelő fontos ügyben tanácskozott hétfőn a debreczeni ipar- és kereskedelmi kamará vezető főfiaival. A keresk. miniszter ugyanis Gerstner iparfelügyelőt avval bízta meg, hogy Ugocea-, Ung-, Bereg- és Mármarosmegyékben tanulmányozza azon módokat, a melyekkel a vidéken lakó szegény rutén népi ipari életét föllendíthetnek. A debreczeni keresk. és iparkamara az iparfelügyelőt támogatta működésében és hétfőn állapították meg véglegesen azon elveket, amelyeket a miniszterhez intézendő feliratban kifejtének. Részletezve lesz e feliratban, hogy mely iparágak volna hasznos meghonosítani a rutén vidékeken. Az akció, melyet ez ügyben megindítanak, a kormány rendkívüli támogatását igényli mert körülbelül 30,000 frt segélyre volna szükség. Mielőtt azonban egy a kamara, mint az iparfelügyelő jelentésében foglaltak a kivitelt tekintetében is érvényesíttetnének, a kereskedelmi miniszter szaktanácskozmányt fog egybehívni és egy a Fireczák Gyula görög katolikus püspök elnöklété alatt alakult bizottság, valamint a kamara és a vidéki érdekelttség közbejöttével fognak tanácskozni a további teendőkről.

— **Talált holttest.** Vasárnap Tisza-Dada község alatt a Tisza folyóból mintegy 30—32 évesnek látszó ismeretlen férfi holtteste fogatott fel. — A holttest termete közép, arca kerek, haja világos szőke, bajusza leálló szőke, szakála borotvált szőke, orra pisze, szeme kék, szemöldöke szőke, ismeretű jele a hát közepén a gerincoszlopon borsó nagyságú szűnölcs. A hullán kifogás alkalmával paraszt viselűt vászon ing, gatyá és kek kötény találtakat. Kezei és lábairól ítélve pásztor ember lehetett.

— **Huszezer czipő.** A honvédelmi miniszter elhatározta, hogy a honvédség részére 10,000 bakkancsot és 10,000 könnyű czipőt a kisiparosoknál rendel meg. Főhívtá ebből kifolyólag a debreczeni kereskedelmi és iparkamarát is, hogy a kerületében azon iparosokat szólítsa föl, akik ipartestületben vannak csoportosulva, hogy a szállításban vegyenek részt.

— **A debreczeni daleylet Spanyolországban.** A hír és dicsőség méltó jutalma szokott lenni az igaznak és a nemes czélért küzdőnek. Ez bizonyul be a mi hirneves daleyletünkön is. Mint a D. E. írja, a debreczeni daleylet elnökségéhez írt érkezett Spanyolországból, amelyben felkéri a daleyletet, hogy a spanyol sebesültek javára a *spanyol fővárosban hanqersent rendezzen*. A költségeket az e célra alakított spanyol-bizottság viselné. Hír szerint a debreczeni daleylet Konstantinápolyban való szereplése annyira megnyert a spanyol konzul tetszését, hogy direkt ő hívta fel reá honfitársai figyelmét.

— **Exhumálás.** Nemrégiben a zalkodi határban egy emberi csontvázat találtak mintegy 1 1/2 lábnyira elásva. Mikor a csontváz a felszínre került, feljeintés érkezett a helybeli kir. törvényszékhez, hogy ez a csontváz a 9 évvel ezelőt Zalkodról eltűnt Bazsó nevű embernek a csontváza. A feljeintés folytán mentek ki a kir. törvényszék és kir. ügyész kiküldöttéi ma hó 29-én a helyszínrre s ott az említett csontvázat exhumáltak. A helyszíni vizsgálatból kitűnt, hogy ez a holttest már sokkal előbb a Bazsó eltűnésével került a földbe. De egyébként is konstatálta a vizsgálat, hogy a csontváz nem a 9 év előtt eltűnt Bazsóé.

— **Gabona és őrlmények sorson kívül szállítása.** A m. kir. államvasutak igazgatósága közli, hogy a magy. kir. kereskedelmi-ügyi miniszter engedélye alapján az üzletszabályzat 66. §. (4.) pontja alatti általános határozmányoktól eltérőleg a Fiuméba, valamint általában a vámkülföldre rendelt gabona szállítványokat és őrleményeket sorson kívül és első sorban fogja továbbítani, míg a magyar bel (Fiumét kivéve) és a magyar—osztr. forgalomban az azzonnal el nem szállítható kocsirakományu teherárakra nézve (elő állatokat és romlandó árukat kivéve) a felvetelt és szállítási határidő iránt az üzletszabályzat 56. §. (3) pontját fogja alkalmazni. A magy. kir. államvasutak igazgatósága közli továbbá, hogy ugyanezen miniszteri engedély alapján a dijszabászrűt rakodási határidőt mindazon árakra nézve, melyek mindenkor érvényes dijszabási határozmányok szerint a felek által rakandók ki, vagy be, 9 nappali órára szállította le. Hogy a szállító közönség ezen intézkedés terhet lehetőségekkel mervben érezze, intézkedések történtek, — hogy ott, a hol a felek kívánják, — a ki- és be- rakás a fel költségén a vasut által foganatosítottassék. Ezen intézkedések folyó évi július hó 25-én lépnek életbe és visszavonásig érvényben maradnak.

Apróságok a hétről.

Vasárnap folyt a szerencsi kerékpár-egylet versenye.

Mi sem természetesebb, mint hogy a nyiregyházi kerékpár-egylet tagjai is átrándultak szerencsi sportársaikhoz. Hiszen azok állanak (azaz de hogy állanak: kereknek!) hozzájuk legközelebb, mert hiszen a debreczeniektől homokszivatag választja el őket.

At is mentek szám szerint öten.

Mert hát a nyiregyházi kerekesek éppen ellentétei a miskolcziaknak.

A Miskolcziak nagyon fiatalok. A nyiregyháziak nagyon is öregek.

Nincs hajlandóság bennük a korai és hajnali 4 órákori utrakelésre, meg aztán 49 kilométer kerekésése.

Pedig hát azok, akik 4 órákor fel s fel 5-ór utrakeltek, azok se tették meg a 49 kilométert kereken. Tudniillik kerékpáron.

Minek is tették volna?

Vezetőjüknek utközből észébe jutott, hogy valamikor hajdan ment ő Tokajból Mádra kocsin a nélkül, hogy Kereszturon keresztül ment volna. Egy oldaluton a hegyen át.

De cserben hagyta az emlékezőtehetsége. Rossz helyen tért le, illetve fel balra. A többiek hűségesen tolták utána a meredek, alig járható szekéruton gépeiket, mire egyszer egy fél órai idő után az vették észre, hogy elfogyott alóluk az út. Fent a hegyoldalon szántóföldek közé jutottak.

Már visszafordulásra gondoltak, mikor még fentebb kövezett szekérutat pillantottak meg, a melyen vígan koczogott két kis ló egy könnyű paraszt szekérben.

Hát ha az lesz az óhajta remélt szerencsés-s.-a.-ujheli országút.

Nosza nekivágtak a friss, de kemény, agyagos, göröngyös szántásnak és három dűlőföldet törtettek át, gépjüket tolvaj, huzva, cipelve, annyi fáradsággal, amennyivel régen megtehették volna a kerülő utat Keresztur felé.

Hanem aztán mikor egy-két öles vízmosás szerencsés megmászása után végre a kőúthoz jutottak, fedelve minden bajt és fáradságot, ileték fel gépjükre s gördültek lefelé a meglehetősen sima uton. Már tudniillik a szántáshoz, krumpli földekhez meg tarlókhöz képest sima uton.

Alig pár perc alatt szerencsésen meg is érkeztek... Tarcalra!

Majdnem ott voltak tehát, ahol az a bizonyos regále-bérlő, hanem azért 9 óra után valamivel még is ott voltak Szerencsen, ahol is a sport-bajtársak alig győztek eleget csudálkozni a jó kondícióban megérkező hegymászó szabóci biciklistákon.

*

Lesz hát telefon a Sóstón is.

Milyen kitünő dolog lesz ezután a Sóstóra járn!

Ha a társaság már vidámabb hangulatba csap át és erősen érzi a Benczy, vagy Elemér munkájának hiányát, csak egyszerűen betelefonálnak a városba.

Ha valakinek olyan delikateszre jön guszta, amit csak Heuffelnél, vagy Hoffmannnál lehet megkapni, a pinczér csak azzal menti magát: „egy fél óra alatt itt lesz kérem ássan“!

Ha a gondos férjet aggasztja, hogy felesége nyugtalan lesz, ha nem jó haza vacsorára, csak beúzen valakinek, hogy üzenje meg a feleségének, hogy ő mit üzen.

És megfordítva, ha majáliskor a városban esik az eső, mint a gimnázista majáliskor is megtörtént, milyen egyszerű dolog lesz kítáv-kérdezni, hogy: „Hát arra jár-e eső“?

Hát még ha majd a villamos vasut is meg lesz?

Ámbátor a villamos vasut dolga idetova odajut, hogy a város két szék között a pad alá talál esni!

*

A nyiregyházi biciklisták Szent István napi versenyére erősen treniroznak a város versenyképes biciklistái. A jámbor parasztnép ijedten ugrik félre a szédülő kerekesek „Hopp-hopp!“ kiáltására és ámulva néz a bűg, suhogó masina után, a mint az a kállói, vagy rakamazi országuton tovaszédül.

A „Hopp-hopp!“ elfogadott intő jelző a kerekáros világban. Praktikusabb mint a csengetés, hatásosabb és kényelmesebb. Ha az ember versenytempóban fut és a kormány rudat közepén markolja meg, míg a csengő után kapkod bizony rászaladna az előtte ódóingó jámborra a gép, ha egy erőteljes „Hopp!“ nem figyelmeztetné a mit sem sejtő lábatlankodót a veszedelemre.

A minap egy szórakozottságáról ismeretes biciklista a fásasztó trening után lassan sétált az iskola-utczán a piac felé hátrattett kezekkel, lehajtott fejjel. Szembe rá öreg favágó döcögött kecske-lábját, fűrészt, bal-táját cipelve. Ugy tiz lépésnyire lehettek egymástól a mikor a biciklista az öreg kopogására felkapta a fejét és keményen elkállotta magát: „Hopp!“

Az öreg ijedtében elejtette a kecskelábat aztán szájátva bámult a kiabáló uraságra.

A kiabáló uraság pedig a ki csak ekkor vette észre, hogy gyalogszerrel van, szapora és térfoglaló léptekkel elporolt.

Az utca mosolygott.

*

Mészáros János, közéletünknek ez a tülbuzgó hivatalos tagja, egyidőre cserben hagyta Nyiregyháza városát és megszünt azt boldogítani. Áttette működésének színterét Búd-Szent-Mihályra.

Amint ottani levelezőnk írja, az öreg reggeltől nap estig buzgólkodik a község jólétének a felvirágoztatásán. Naponként legalább 2-3 órát tölt a község házában, ahol megszívlelendő tanácsokkal szolgál a közigazgatási tudományok köréből. A községi bíró által informáltatja magát a község bajairól s komoly ígéretekkel tesz, hogy otthon majd az alispánnal — aki neki személyes jó barátja — gondoskodni fog a bajok orvoslásáról.

De nemcsak a közügyek érdeklik az öreget. — Hatékony érdeklődését nem vonja meg a magán ügyektől sem. — A járókelőket sorban kikérez családi, vagyoni, kereseti és egyéb viszonyai felől. Tanácsol, buzdít, bírál, korhol és vigasztal, a szerint, amint annak helye nincs.

Búdszentmihályon ennek a mi felesleges város atyánknak nagy a tekintélye, amit fokoz az is, hogy boldognak, boldogtalannak nyugalmazott állami tisztviselőként mutatja be igen becses perszonáját. A hiszékeny emberek bátor beszédéből és a híresztelt előkelő összeköttetéseiből legalább is egy elszabadult államtükört sejtene benne, akinek itthon nagy a tekintélye.

A napokban nagyon megjárta az öreg. Olyan helyen akarta érvényesíteni a tudományos ismereteit, ahol tisztában vannak a valódi kiltével. Miután nem akarta megérteni, hogy főlöseges a jelenléte; az egyik szentmihályi úr megigérette neki, hogy akarátán kívül, s nem is önérejből fogja elhagyni a szobát. Mire a lelkes városatyja nagy dohogva eltávozott.

Ugy halljuk, hogy a szentmihályi apostolkodás még két hétre van tervezve.

*

A napokban a balsai metsző állott a büntető törvényszék előtt, mint panaszos. Idétlen figura a metsző úr szerföltött. Trilhosszu rajta a keze, orra, lába és hajtíncse. A többi alkatrészei pedig kelletlenül rövidebbek, úgy, hogy az egész emberke úgy néz ki, mintha mindenáron szánalmat akarna maga iránt ébresztenie.

A metsző úrnak kilopták a szájából a tájtékpipáját, amint lassan Ibrányba ballagot metszeni. A tetes a metsző úr felismerése szerint egy ibrányi jómógu legény.

Ámde a jelenetet nem látta senki, s így a metszőnek esküdni kellett arra, hogy csakugyan a vádlott a tetes.

Az elnök felhívja, hogy jobb kezét tegye a szívére, s mondja utána az eskü szövegét. De nem lehet ám Nagyságos elnök úr, mondja a rabbinusi teendőket is végző metsző. Én hivatalos ember vagyok, nem szabad esküdnöm.

Törvény előtt nincs kivétel, itt semmi-féle vallási okokból eskütételt megtagadni nem lehet, — hangzik az elnök rideg intelme.

Nagy bűnbe esem, pedig szent igaz, amit mondtam, eseng a metsző. Legalább

engedje meg a nagyságos elnök úr, hogy két-három napig gondolkozzam, s kikerjem az öregek tanácsát. Mert bizony nagyon megsertem a vallást.

A törvényszék természetesen hajthatatlan, s a metsző szövetség között, retentő hebegsével mondotta el az eskü szövegét.

Amint távozik a teremből, megindultan panaszkolja, hogy „ha tudtam volna, hogy nekem esküdni kell, bizony nem panaszkodtam volna amiatt a komisz pipa miatt“.

Hanem az a metsző urat nem bántotta, hogy a vádlott amiatt a komisz pipa miatt 6 hónapi börtönt kapott.

A tót Svájból.

II.

Az összes eladói lányok között legpompásabb falatt a kis Wieroniwsky Clorinda, akinek tizenhét év és ké százezer rubel hozomány van a háta mögött. A papája varsói cukorgyáros, mellékfoglalkozására nézve a milliomos, jelenleg pedig az a főfoglalkozása, hogy olyan férfit találjon, aki érdemes a cukros falatra. Érdekes volna, ha a szép lengyel lánynak magyar ember kötné be a fejét, ámbár van elég pályázó a lengyelek között is.

A kis cukrost leghelyesebb volna három részre osztani, mint annak idején Lengyelországot, rubelait a muszáknak, az anyós jutna a németnek és ő maga egy magyar embernek.

A fürdővendégek számának kétharmadát lengyelek alkotják. A harmadik harmadrészt — a magyaroktól eltekintve — harmadrendű népek, csehek, tótok, stb. képezik. A világtörténelemnek talán egyetlen fejezete sem képes olyan összefoglalást felmutatni, mint a milyet a lengyelek itt nálunk idegenben tanúsítanak.

Összetartásuknak a múlt héten zeneileg adtak kifejezést, koncertet rendeztek, mely után kivirradtig járván a lengyelkét, bocslakodtak honuk állapotján. A magyar sirva vigad, a lengyel vigadva búsul.

A magyar alakok közt határozatlan legeredekesebb egy vidéki gigerli, akinek garde-robe-ja vetekedik a legelegánsabb hölgyével. Ruhái szabás tekintetében ugyan csupán a múlt évtized divatos ruháival vehetik föl a versenyt, ő maga azonban szilárdul meg van győződve arról, hogy elegánsabb mint Thurn-Taxis herceg. Fél tizenkettőkor fölütnek a korzón magas alakja, oly peckesen jár, mintha legalább is az Eiffel-torony képezné a hátgerinczét. Utánozhatatlan grandezzaival biczzent fejével, ha egy-egy tuczatemberke alázatosan köszönti.

Ami a peckes járást illeti, ebben a gigerli urnak méltó konkurrense a helybeli zenekar karmestere. Beznák úr fejét bozontos Sámson frizura fűdi, s exotikus üstöke energikusan szekundái vehemens dirigálásához, ha marsot vezényel, hajfürte ének állanak, ha táncdarabot, a fürtek kánkánt, vagy polkát lejtenek, s végül ha szomorú magyar dalt, hajszájai lágyan simulnak egyúváshoz. Élő bizonyítéka annak, hogy egy igaz karmesternek minden izével kell dirogálnia.

Azonban a zenekara sem utolsó. Bohémekből és bohémekből áll, tudniillik: cigányokból és csehekéből, gondolhatni tehát, hogy ez a két első-ndű muzikális népfajból összeállított banda elég hangosan dicséri önmagát.

Ebéd idején a vendégek mentek a zenétől, vacsorakor azonban a délutáni hangverseny folytatódik. Egyik vendégünkben maga a vendég a főpinczér, aki azonban tavaly még nem volt önálló, képezelhetni minő önmegtagadásába kerül a borralalókat visszautasítania. A multkor három-négy krajczáros kísértésbe hoztuk, ő habozott ugyan, de erős maradt. Másnap őt krajczárt tettünk elébe és

ez hatott, villámgyors mozdulattal zsebre-vágtá.

Ami a vendéglőket illeti, a leggentle-mebb és egyúttal legbizalmasabb vendéglős Kanyák úr, ki pénzereivel vállvetve buzgól-kodik a vendégek kiszolgálásában, az étke-zes befejezése után vállvergetve biztosítja vendégeit további jóakarattal.

Az étkezdek különben mind a fürdő központjában fekszenek, Baracska azonban távolról sincs ilyen közel. Baracska életunt egyének számára pompás vasárnapi kirán-duló gyanánt kínálkozik. Ilyen remetek szá-mára berendezett kiránduló hely még Kle-pács. Klepács egy hegy csúcsán fekszik, de hogy egy ilyen pocskét tót elvezesse van, arról nem tehetünk, a kilátás különben e helyről így is élvezhető.

A minapában Szarvas felé igyekeztünk, az olvasóteremben egy urat interpelláltunk meg az iránt, hogy merre jutunk el legkön-yebben oda.

— Nagyon egyszerűen, válaszolt az úri-ember, az egész csak egy lóugrásnyira van. Mint később kiderült, ez az úr szenvedélyes sakkjátzó volt.

A mult vasárnap Trencsén-Teplicznék érdekes vendégei voltak. A szünidei gyermek-telep nyaraló helyéről, Trencsénről, iderán-dult ki összes törzs-, fő- és altisztszejvel. Köz-legények ez arisztokratikus hadseregben ugyan-is nincsenek, a rangfokozatokat igen könnyen lehet elnyerni, a hadnagyi sarzi elnyeréséhez hatszori felhúzózás, a kapitányi rang megka-pasáshoz pedig tíz kiló felemelése szüksé-ges. A legmagasabb rang a főzredesi.

A kiskoru hadsereg egyik vitézlő tagja nagy panaszosan mesélte, hogy az egész hónapnyi nyaralás alatt egy dekát sem hizott. Egyik nagyfontoskodva dicsekkelt, hogy más-fél kilóval gyarapodott, ami bizony sokat nyom a latban. Az elemista és alsó-realista urak magas állásaikat különben megfelelő komolysággal viselték.

Szombaton a meteorológiai kormányfor-mában válság állott be, mely ez ideig ural-kodó gyönyörű időt detronizálta, s az esős idő jutott kormányra. Szerencsére ez csak provizorikus állapot volt.

Most, miután nincs érdekes témánk több, s az időre lyukadtunk ki, időszerű lesz ismertetésünket befejezni.

Mi.

CSARNOK.

Hazámban.

— Irta: Móra István. —

Néma háború.

Valamikor akkora kőrifák, szilek borul-tak e fölé a Balogi-dűlő fölé, hogy odafont szinte összeértek a tetejeik. A fák alját két-felül, a kocsivágásokon belül árnyékot sze-rető, buja pemetető nőtte be, ugyevezett barnapemete. Egy-egy száll vadkender, szór-ványos keskeny mécsvirág, ha megtudott élni közte, más alig. Az is csak sinylődött, senyvedt, meddő maradt.

S fekete, piroseskos szárnyu pilékét le-hetett fogni a barnapemete lilaszínű ajak-virágain, és szőrös, karéjba kanyarodó her-nyóit annak a lipéfajtának a leveleken látni.

Lett azután, hogy egy tavaszon igen meglepte a szilfákat valami muslica forma féreg: lett, hogy a kőrifákat tisztára leko-pasztolta a hólyaghúzó bogár; lett, hogy pünkösdtől majd szent-Anna asszony napig, nem volt valamire való eső, hanem igazi hosszú szárazság, — mennélfogva az elárvult kőrisek, szilfák fölso ágai rendre beszáradoz-tak, az alsók meg időtlen vízajtásokat eresztettek csak; — lön, hogy a hegygazdaság rátörte a kórót a megpusztult fákra s még azon az őszön kivágatta őket.

Sávaló időnyiláskor annál kövőbbben fakadt a pemetető, hogy a sátoros fák híján

szabadabban sütötte a tavaszi napsugár, bő-vebben locsolta az áprilisi huzamos perme-teg. Nagy, szögletes indákat eresztett s még a saruhajtásaink is nagyszemű bimbók örven-dezték minden bütykét.

Ám a tavasz elmúlt s eljött a nyár; éppen mikor a pemeté virágzani kezdett, tihkasztoán megre fordult az idő. Déli órá-kon lelekonyult a hajlékhoz árnyékhoz szo-kott természetű virág puha levele, s nyilatan peregedeztek le veszendő bimbójai fele-nyilásukban.

Hogy azután a kánikula is beköszöntött, odalett barnapemete egészen. Csak a töve körül maradt némi zöldje; az ágai elrozsdá-sodtak, leszáradoztak, tenyernyifoltokon mez-telenül hagyván a homoktalajt.

Másik esztendőben ezeken az üressége-ken, habár ritkán, imitt-amott is, fehér pemeté szálak serkedtek ki. Ahogy a tavalyi őszi szél a magjukat a pusztáról ide hozta, ahogy az őszi eső itt eltemette.

Hanem a még mindig birtokos gyökerű barna fölveté a harcot a betolakodott jó-vevénynyel, a napon szerető, szárazságot szivelő, ösztövérral feherrel. És sok tavaszon elnyomta meg. Ellenben a kánikula meg mind-ig emennek segített, a fehérnek, a mélyebbe kapaszkodónak s ahány barna tő elveszett, annyi fehér magra kapott, életre. A barnát a mult segítette, a gyökértörzsében fölhal-mozott tartalek táplálta, a fehérnek a viszo-nyok kedveztek; az árnyéktalan fekvés, a szárazság, — egyzóval: a jelen. Harmadéve már annyi volt a fehér, mint a barna. Csak a bokrai nagyobbak, mint emennek. Tavaly megint csak föltonkint lehetett már barnát zöldelleni látni, míg az idénre föltétlenül ur lett a fehér. Messziről, a mint végigfűt a szem a fátlan uton, olyan mintha vastag, selyemszürke szőnyeggel volna beterítve a két széle. Itt-ott, ha kiágaskodik belőle né-mely szál vdkender avagy bujcskáló mécs-virág, ha kifehérlék, más alig. Azok itt ku-czorognak, szellerkednek, magtalankodnak most is, mint annakelőtte.

A piroseskos szárnyu fekete lipéket pe-dig, a barnapemete volt udvarlót, zöldhimes, barnakpotos fehérek váltották föl és irdalt szárnyu szivárványos aszalyu fecsekfarkuak. Váltakozt az ur, — változtak a hizek-dők.

... Hanem azért te se bizakodj el, te most uralkodó hamvasfehér fű. Mert ime, a hol a felszemű határeszöz, az öreg Tázlári Kelemen dologtalan szamara lelegelte volt keserű ágaidat, — látom, hogy odakapaszkodott már a tövedhez egy bőbitás bojtor-ján vaczok, kit tán az én csevejé kis fiam szakajtott le a vasuton túl s itt, megunván, elhajított, — majd most meg, meglád, te fehérpemetető, az támad te read, az kel bi-rokka veled: és kiirt, és ur lesz, és újfaja lipék hizekdednek nékie míg nem az ő órája is út.

Mert szüntelen a harc. Örök csak a változandóság. Változatlan csak az Isten...

A sarló.

Hoztunk ki a fiuknak olvási valót, tol-lat, papirost, tentát is, hogy hébe-korba hátha azt is megáhlítják. De biz azok nem.

Igaz, hogy nem is igen unhatják meg magukat, mert dologban vannak egész nap. Paraszti dologot játszanak untalan. Utakat kapálnak a szőlőkihányás tarlaján, fölgereb-lyélik a fák aljait, hogy a netalán való tolvaj-nyom látszatból legyen; tüzevalót tördelnek száraz agból, karót hegyeznek sugár jegenye-galyból, meg a jó Isten tudja, mit nem csinálnak. (Csak az epret nem szeretik szedni mert azt parancsolják!)

Az egész gunyhópadlást, a polczokat, vakablakokat, gerendaaljakat, mindösszeku-tatták már, s nem tudom én, van-e még az öregapjuknak olyatén szerszámját, melyet elő ne szettek volna, kivéve a kaszát, mely a fűfal nyilásán lévén kidugva, oly magasan van, hogy nem érik el.

Az aztán a hiba, hogy a mit elővesz-nek, nem igen teszik oda vissza, a honnat elvették, — sőt ha teszem, a szőlő között azt kiáltja Pista Jósikánk, hogy: „gyere, szitakötőt fogtam”, — ez bizony egy elha-jítja a kezibe levő fakéregző vasat, mintha tudom is én mi volna. Csak olyan legyen, a ki aztán megtalálja, föl vegye.

Ilyen uton módon kerülhetett ez a ko-pott szőlőkaecseszó sarló is ide ki a gunyhó megé a gyalogutra.

Morgolódva föl akartam venni épen, mikor látom, hogy jól messziről két asszony tart erre a dűlön.

— Manó vigye — mondom magam-ban — próbát teszek ezekkel az asszonyok-kal: lesz-e bennük annyi lélek, hogy fölve-gyék, elvigyék az elhányódott sarlót? Majd reájuk szólok, ha meg akarják cselekedni.

Avval behúzódtam az Izabella lugasba, leültem, magam elé vettem az este nyitva maradt bibliát és vártam, várakoztam cse-den. A gyerekek még aludtak, Katus meg edesanyám pedig odabent kötöztek a legelső pusztában.

Ahogy a két asszony odaért a gunyhók sarkához, mondja az öregbe;

— Nézd, nézd, sarló!

— Az ám. Valaki elvesztette. Fölve-gyűk-e?

Az öreg asszony a fejét rázta hogy: ne. — De bizony felveszem, az uramé épen el van törve, — mondta a fiatalabb és le-hajolt, hogy fölveszi.

Hanem a másik elkapta e kezét neki. — Föl ne vedd, bujjon az ördög belé, hátha rontás...

A fiatal asszony megrázkódott és ott hagyta a becseletes öreg szerszámot.

— Szegények... — sóhajtottam én utánuk, mikor elmentek, — hát mégis ilyenek vagytok?

Azután, — csak nem hoztam be a sarlót azután se. Próbálkozzunk vele tovább. S míg felszemmel, félfigyellemmel olvastattam, féllel kivigyáztam a dűllőre.

Nem nagy vártatva talyiga-nyikorgás hallatódott és ember-papucok csattogása.

— Az egy Kacsinta Pál jár erre papu-sban s annak ilyen kenetlen a talyigája, — mondek mondatlan, — hanem az igen va-gyonos ember, négy-négylős, kilencedfél lánec szőlője van, az nem esik kísértetbe az én rozsdás sarlómért. Azonban majd meg-lássuk no...

Hát biz azt megláttuk, hát biz az igen is kísértetbe esett, de pedig szerfólott. És teljes farizeus voltát, sunyi hitványságát is elárulta. Gyönyörűség volt nézni!

Mikor odaért a sarlóhoz, fordított egyet a talyigáján, átvágott az ut másik felére és megállt, forgolódott, tekintgetett, csavargatta a nyakát. Aztán letette a talyigát, ráült, ki-huzta a pipáját a gatya korzából, kiverte, megtöltötte, rágyújtott. Akkor leszedte a talyigáról a kevés venyigét, mintha az azon rosszul állt volna, — és ujra igazította. Mi-kor két kevét ráttét, alant hajolván átnyújtó-zott az ut felénk való felére, fölkapta a sar-lót, odahajította a két kéve venyige tetejére s rátette a harmadikat a sarlóra. Avval hama-rost a nyakába kerítette a talyiga válladzó-szíjját s megindult, épp abban a pillantásban, mikor én a lugasban nagyot kóhintettem, kettőt.

Arra, mintha csak oldalba lökte volna valaki, fölfordították a talyigát le a venyigét róia az ut közepéte. Miközben aztán sebtlen fölpakolt megint, a sarlót visszahajította a volt helyére, a gyalog utra s úgy elinalt, ugy eltűnt minden talyigástól, mint akit az ördögök elkaptak.

— Vén akasztófárváló, — sóhajtottam utána, — ezért adok én neked mindennap két-három pipa dohányt? Ezért szememnek be az aprózemű baracczfáidat kajszinnal, tegnapelőt?

A sarlót pedig meg-megent csak nem hoztam be. Hanem tovább lesekedtem.

Alig egy kis fél óra múlva kutya-prüszkölést hallok az epertánc alul.

— A, ez a sánta Kis Imréné kutyája, az szereti úgy az epret, az hajlja el így a méheket az eperről, evvel a prüsszögéssel. Bizonyosan a gazdasszonyja is ideér mindjárt, bizonyosan orvosságtért volt megést a városban, mer' húsvét óta leli hideg az urát, a hibás lábú szegény urát. No, — Isten a lelketem látja, ha ez föl veszi a sarlómát, még csak rá se szólok. Eladja a kukucska-piaczpon egy hatosért székessé teszi vele, hadd tegye. Ugyis olyan istentől elhagyott beteges, öreg, kegyelemházbán lakott, semmi nélkül való cseledek szegények, ugyis olyan dologra nem való tehetetlenek.

A hogy a kölhögös, görbehátú öregasszony belebotlott a sarlóba, minden gondolkodás, minden tekintgetődés nélkül fölvette azt.

— Vidd, öregasszony, vidd; ugy is, ha valamivel, egy kis tüzelővel segíteni akar az ember, nagyon szegyenled. — hát vidd, vidd, áldjon meg az Isten vele! — és egészen elkezdtem olvasni ezt gondolván.

S az öregasszony elvitte a sarlót, el is tűnt vele a gunyhónk véginel. Utána koczogott a kis kutyája is hamar.

Hét óra után édes anyám is, Katus is, mindaketten bejöttek. Katus a gyerekeket öltöztetni, édes anyám a reggelit készíteni.

Katus egyenest hozzám jött a lugasba és a kezeiben hozta az elveszett sarlót:

— Nézd, nézd, ezek a haszontalanok kint hagyták a sarlót az uton. Jó, hogy valaki el nem vitte, jó, hogy az öreg Kis Imréné akadt rá.

— Nos és? — csodálkoztam én.

— No és: kihozta hozzánk, ahogy odakint kötöttünk. Nem akart, azt mondja, lármát űni vele a gunyhó körül, hátha te, meg a gyerekek alszának.

— Ejnye, ejnye, azok a rozsz kölykök... Adtak-e valamit az öreg Kis Imrénének? Egy kis baraczkot szedhetettek volna neki.

— Kináltuk, édes rajom, — mondja édes anyám — de tudod, hogy milyen szemérmes, el nem vette volna a világért.

— No hát majd viszek át egy üveg bort az urának én magam, — feleltem és a szívem csak úgy repkedett örömeiben...

Amiért az az igen szegény asszony olyan nagyon becsületes tudott lenni.

Közgazdaság.

Gazdasági téli tanfolyamok.

Egy rövidke hír terjedt el városunkban, nevezetesen: A szabolcsmegyei gazd. egyesület Nyiregyháza gazdasági téli tanfolyamot akar szervezni.

Vivat! Floreat! Crescat!

Az eszme szép, nemes, üdvös és mélyreható.

A törekvés pedig elismerésre és dicséretre méltó!

Miért?

Mert e terv megvalósításával az egyesület oly működési teret választ, melyen testületi erejét legmáltóbban fejtheti ki; oly működési irányt inaugurál, mely a mai cseledek és munkák miseriák között, de magára s. kis gazdára nézve is, mint egy világító fáklya jelenik meg, melynek szét terjedő fénye mellett legbiztosabban és leghamarább juthatunk ki a sok szürke és sötét ingóványból!

Üdvözlünk az egyesületet valóban hazafias törekvésért! Mert ez valóban az.

Mert nálunk, hazánkban — Hát! Istennek — még nem a föld, nem a talaj az, melynél a termőképességet már mesterséges módon, műtrágyákkal lenne szükséges emelni! Oh nem! Mi még nem jutottunk ideig! Mi még a renesz trágyázással is — csak tud-

juk a sok, trágyának kínálkozó anyagot, szemetet felhasználni — képesek vagyunk talajunkat sok ideig termőképes állapotban tartani! A mi gazdaságainknak leg alább $\frac{1}{4}$ része még nagyon bővelkedik oly anyagokban, melyeket szerteszét hagyván heverni, fertőztetjük velök talajunkat, vizünket, levegőnköt és veszélyeztetjük a magunk és állataink egészségét; holott ha összegzedjük s megfelelően kezelém, elkorhasztjuk őket, a legolcsóbb s legmegfelelőbb növényi tápanyagokat nyerhetjük!

Nálunk tehát még nem elsőrangú szükség az, hogy talajainkat dráza műtrágyákkal tegyük termékenyebbé! Hanem — s ezt nemcsak a történelem, hanem a mindennapi élet is bőven igazolja — igen is legelső rangú szükségé lett már nálunk a gazdasági élet tere az, hogy az emberek szívét és lelkét termékenyítsük okos bánással, neveléssel és praktikus oktatással! Ezekre van első sorban szükségünk nemcsak a gazdasági cseledeknek és munkásoknak, hanem a kisgazdáknak is. Mert ezen a tereen évtizedek óta valóban rabló gazdálkodást űztünk, vagy legalább is elhanyagoltuk a sziveket és elméket. — Innen a sok erkölcsi gyom és gaz. E tereen teljes erővel munkálkodni szükségesebb ma, mint még nem rég.

Valamikor ugyan is, midőn még a mezőgazdasági állapotok consolidáltak voltak, midőn még nem voltak napirenden a birtok változások, a rövid tartamú, s folyton új, meg új gazdálkodási irányt inauguráló bérletek, — a gazdaságok ügyszólván magok nevelték úgy a külsőt, mint a belső cseledeket, s egyben követendő példát szolgáltak a kis gazdáknak.

Akkor nem is volt annyira panasz a gazd. munkások, cseledek ellen.

És ez természetes is. Valamint természetes a mai siralmas állapot is. Hisz az a ló is, a melyik egy pár év alatt 100 meg 100 — és sajnos, legtöbbször kontár — kézen megy keresztül, vegre elromlik, megcsökönyösödik, elvadul. És bizony, bizony sok türelemre van annak szüksége, ki az ilyen elvadított lovat ismét használhatóvá akarja tenni.

Éppen így vagyunk a munkásnéppel is. Ma mindenhol csupa panasz van ellenök és bizony legtöbbször joggal!

De hiszen majdnem négy évtized óta az ő kiskorúságban majdnem szabadjára hagytuk őt; mindenki, ki rohamosan akart meggazdagodni, vele experimentált, kihasználva gyermekies bizodalmaságát, hiszenkénységét, gyarlóságát s léhaságra való hajlamát, stb.

Im! láthatni, hová jutunk, ha a gazd. munkásnép okos fegyelmeztetését, gazdasági házi nevelését és oktatását elhanyagoljuk!

E mulasztásokat, miket eddig egyenként elkövettünk, közös erővel kell jóvá tennünk.

Az egyes gazdaságok elhanyagolt nevelési, oktatási munkáját pótolnunk kell most egyesülten; pótolja az állam az új irányú földműves iskolakkal; de pótolják a testületek is p. o. a gazd. egyesületek is téli tanfolyamok tartása által. És mindnyájunk közös érdeke, hazafias kötelessége!

Ha a gazd. egyesület az első években még anyagi áldozatok árán is meghonosítja a gazd. téli tanfolyamokat; úgy a gazdasági cseledek, mint a kis gazdák részére, — úgy hallhatatlan érdemeket szerez magának nem csak az okszerű gazdaság előmozdítása, hanem az általános anyagi és erkölcsi jólét emelése körül!

Mert csak az a nép ért meg minket és tart velünk, a melyeknek szívét és lelkét is gazdák is idomítjuk, nemesítjük; és csak az a nép lesz igazán erkölcsös és hasznos munkás, és hű tagja a társadalomnak, a melyiktől nem csak meg követeljük a jó munkát és engedelmességet, de arra a mi viszonyainknak megfelelően neveljük és meg is tanítjuk őt!

Az ily téli gazd. tanfolyamokkal kapcsolatban a legsikeresebben lehetne tanítani a kovár fonást, sóprú kötést, kefekészítést stb. is.

Azért is hisszük, hogy a gazd. egyület ezen nemes törekvésében nem csak a magas miniszterium fogja támogatni, hanem sorakozni fognak köréje megyénk lelkes gazdái is!

Hiszük ezt annyival inkább, mert tisztán áll előttünk, hogy jó és megbízható munkás népre nem csak a mezőgazdaság emelése szempontjából, hanem az általános nemzeti élet szempontjából is örökké szükség leend! De még a munkás nép anyagi és erkölcsi boldogulása is ezen fordul meg!

Az az anyagi áldozat, az a szellemi és fizikai munka, melyet itt az egyesület kifejtené, a leghasznosabb, a legüdvösebb befektetéssé leend, mert gyarapítjuk vele az emberanyag szellemi és erkölcsi tőkét; melyek nélkül a tömegnek nincs használhatósága, nincs boldogulása! Gyarapítjuk azt az erkölcsi tőkét, mely nélkül nincs boldog társadalmi élet! És gyarapítjuk oly módon, mely mellett legsikeresebben leend a nép közkincsévé, t. i. a tanítvány-apostolok utján! Egy okosan és célzatosan vezetett tanfolyamról kikerült munkás nép valószínű missiót teljesítend az életben. Oly missiót, mely a hazai mező gazdálkodás, s a közös emelésére vezetend — idővel!

A kivitel módjait pedig az egyesület lelkes vezetői bizonyára úgy alapítják meg, hogy már a telen létesülhessen is egy ily tanfolyam. A. K.

Különlélek.

Vasuti szendvicsek. Érdekes találmány a szél által hajtott vasut is, a melylyel most kísérleteznek a Kansas-Pacifíc vasut vonalain. Minden kocsin három méter magas árbóc és vitorla van. A kísérleti vonat elé egy tartalék-lokomotív is volt csatolva, azonban erre nem volt szükség, mert a vasut a nélküli is 64 kilométer óránkénti sebességgel haladt, bar a görbületek azon a vonalon nagyon erősek.

Európa leggyorsabb vonata most a francia északi vasutnak Paris és Amiens, illetve Calais között járó vonata, mely a Paris és Amiens közti utat 1 óra 25 perc alatt futja be, vagyis óránként 92 $\frac{1}{2}$ kilométert tesz meg. A vonalnak egyes könnyebb szakaszain a vonat óránkénti 120 kilométer gyorsasággal fut.

Eddigél a skótországi express, a Flying Scotchman volt Európa leggyorsabb vonata, mely óránként 94 $\frac{1}{2}$ kilométert tesz meg.

Amerika leggyorsabb vonata az Atlantic City Aailroag, melyen express vasut az utat hamarabb teszi meg, mint a hogy a menetrendben elő van írva.

Ezeket a nagy sebességeket természetesen csak oly mozdonyokkal érhetik el, melyek a legnagyobb igényeknek megfelelnek.

E vasutnak 1,027 számú mozdonya, az ilyen gyors meneteknél páratlan eredményt mutatott föl. Az elért óránkénti való gyorsaságok 100—130 kilométer közt váltakoznak. A lokomotívnek négy pár kapcsolt kereke van, a két első pár meglehetősen alacsony, azonkívül még két kerékel van a kazán alátámasztva.

Piaczi árak.

— Augustus 3. —

Buza	8.30	8.40.
Rozs	6.30	6.40.
Árpa	4.70	5.—.
Zab	5.20	5.30.
Tengeri	5.40	5.50
Szesz	literenként 21.	